

НАРЕДБА ЗА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕТО И ЗА ДОХОДИТЕ, ВЪРХУ КОИТО СЕ ПРАВЯТ ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ (Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2007 г.)

Приета с ПМС № 263 от 30.12.1999 г., обн., ДВ, бр. 6 от 21.01.2000 г., в сила от 1.01.2000 г., изм. и доп., бр. 83 от 10.10.2000 г., бр. 36 от 12.04.2001 г., в сила от 1.01.2001 г., бр. 19 от 19.02.2002 г., в сила от 1.01.2002 г., бр. 10 от 4.02.2003 г., в сила от 1.01.2003 г., бр. 21 от 16.03.2004 г., доп., бр. 1 от 3.01.2006 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 81 от 6.10.2006 г., в сила от 6.10.2006 г., изм., бр. 1 от 5.01.2007 г., в сила от 1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 15 от 16.02.2007 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 20 от 26.02.2008 г., в сила от 1.01.2008 г., бр. 12 от 13.02.2009 г., в сила от 1.01.2009 г., доп., бр. 16 от 27.02.2009 г., в сила от 27.02.2009 г., изм. и доп., бр. 67 от 21.08.2009 г., бр. 84 от 23.10.2009 г., бр. 2 от 8.01.2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 14 от 15.02.2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 16 от 24.02.2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 33 от 5.04.2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 17 от 28.02.2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., изм. и доп., бр. 18 от 10.03.2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 40 от 2.06.2015 г., в сила от 17.02.2015 г., **бр. 17 от 1.03.2016 г., в сила от 1.01.2016 г.**

Раздел I

Елементи на възнаграждението и доходите за определяне на осигурителните вноски

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., доп., бр. 10 от 2003 г., изм., бр. 21 от 2004 г., в сила от 27.12.2003 г., изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 20 от 2008 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.) Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване се изчисляват и внасят върху получените, начислените и неизплатени или неначислени възнаграждения и други доходи от трудова дейност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) Осигурителните вноски за лицата, работещи по трудови правоотношения, се внасят върху получените, начислените и неизплатени трудови възнаграждения или неначислените възнаграждения, включително възнагражденията за отпуските по чл. 155 - 157, 159, 161, 162, 166, 168 - 170 и 319 от Кодекса на труда, но върху не по-малко от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя и не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(3) (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя за лицата, които не са отработили всичките дни през месеца или са се намирали в отпуски, извън посочените в ал. 2, се определя пропорционално на отработените дни и дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване през месеца. В тези случаи минималният месечен осигурителен доход се определя, като минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя се раздели на броя на работните дни през месеца и получената сума се умножи по броя на отработените дни и дните на отпуските, посочени в ал. 2, за които е изплатено, начислено, но неизплатено или неначислено възнаграждение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя, когато съгласно условията на трудовия договор или чл. 138, ал. 2 от Кодекса на труда лицето е работило при непълно работно време, се определя пропорционално на отработените часове и часовете, съответстващи на дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване. В тези случаи минималният месечен осигурителен доход се определя, като минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя се раздели на броя на законоустановените работни часове за месеца и получената сума се умножи по броя на отработените часове за месеца и часовете, съответстващи на дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване. По този ред се определя и минималният месечен осигурителен доход, когато лицето се е намирало в отпуски извън посочените в ал. 2 или не е отработило всички работни дни през месеца.

(5) (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г., изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.) Осигурителните вноски за управителите и прокуристите на търговски дружества и на еднолични търговци и на техните клонове, членовете на съвети на директорите, на управителни и надзорни съвети и контролорите на търговски дружества, синдиките и ликвидаторите, както и лицата, работещи по договори за управление на неперсонифицирани дружества, и лицата, на които е възложено управлението и/или контролът на държавни и общински предприятия по глава девета от Търговския закон, техни подразделения или на други юридически лица, създадени със закон, се внасят върху полученото, начисленото, но неизплатено или неначислено възнаграждение, но върху не по-малко от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя. Когато лицето не е работило през целия месец, минималният месечен осигурителен доход се определя пропорционално на дните, през които е работило, и дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване през месеца.

(6) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2004 г., в сила от 27.12.2003 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) Осигурителните вноски за лицата, упражняващи трудова дейност на изборни длъжности, с изключение на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1, 5 и 7 от Кодекса за социално осигуряване, както и за служителите с духовно звание на Българската православна църква и други регистрирани вероизповедания по Закона за вероизповеданията се внасят върху полученото, начисленото, но неизплатено или неначислено възнаграждение, но върху не по-малко от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя. Когато лицето не е работило през целия месец, минималният месечен осигурителен доход се определя пропорционално на отработените дни и дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване през месеца.

(7) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) Осигурителните вноски за специализантите, които получават възнаграждение по договор за обучение за придобиване на специалност от номенклатурата на специалностите, определена по реда на чл. 181, ал. 1 от Закона за здравето, се внасят върху полученото възнаграждение, но върху не по-малко от минималната месечна работна заплата за страната. Когато лицето не е работило през целия месец, осигурителните вноски се внасят върху не по-малко от минималната месечна работна заплата, определена пропорционално на

отработените дни и дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване през месеца.

(8) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 10 от 2003 г., предишна ал. 6, бр. 21 от 2004 г., предишна ал. 7, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Не се изчисляват и внасят осигурителни вноски върху:

1. (доп. - ДВ, бр. 10 от 2003 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.03.2012 г.) дневните пари при командировка до двукратния им размер, определен в нормативен акт, пътните и квартирните пари при командировка или заместващите ги възнаграждения, включително тези по § 3 от допълнителните разпоредби на Постановление № 133 на Министерския съвет от 1993 г. за приемане на Наредба за допълнителните и други трудови възнаграждения (обн., ДВ, бр. 67 от 1993 г.; изм. и доп., бр. 1 от 1994 г. и бр. 25 от 1999 г.) и изплатените пътни и квартирни пари за сметка на възложителя на лица, работещи без трудови правоотношения;

2. (доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 21 от 2004 г., бр. 81 от 2006 г.) стойността на безплатната храна и/или добавките към храната, предоставени в натура по реда на чл. 285 от Кодекса на труда на работниците и служителите, които работят в предприятия със специфичен характер и организация на труда;

3. (изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., бр. 21 от 2004 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) стойността на безплатната храна, предоставена в натура на членовете на корабните екипажи за дните в експлоатация, на риболовците за дните на улов, а на водолазите - и за дните при спускане под водата, на дежурния персонал, изпълняващ 12-часови дежурства в лечебните и здравните заведения, на операционните екипи, екипите за спешна медицинска помощ и екипите по кръвонабиране, както и на военнослужещите съгласно чл. 224, ал. 1, т. 3 и на цивилните служители съгласно чл. 286, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България;

4. (изм. - ДВ, бр. 10 от 2003 г., бр. 21 от 2004 г., доп., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) стойността на работното, униформеното, протоколното и представителното облекло, предоставено при условия и по ред, предвидени в нормативен акт;

5. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2004 г.) стойността на специалното работно облекло и на личните предпазни средства, които се предоставят в натура при условия и по ред, предвидени в нормативен акт или колективен трудов договор;

6. сумите за лихви, които се изплащат по реда на чл. 245, ал. 2 от Кодекса на труда;

7. (изм. и доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 36 от 2001 г., доп., бр. 21 от 2004 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) обезщетенията по чл. 200, 213, 214, чл. 216, ал. 1, т. 1 и 2, ал. 2 и 3, чл. 220, 221, чл. 222, ал. 2, 3 и 4, чл. 224, 225, 226, чл. 232, ал. 2 и чл. 331 от Кодекса на труда, § 71 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за държавния служител (ДВ, бр. 95 от 2003 г.) и § 118 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда (ДВ, бр. 25 от 2001 г.);

8. (изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., доп., бр. 19 от 2002 г., бр. 1 от 2006 г., бр. 81 от 2006 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 84 от 2009 г., в сила от 12.05.2009 г., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г.) обезщетенията по чл. 158, ал. 2, чл. 168, чл. 172, ал. 1, чл. 173, 199, чл. 227, ал. 1 - 5, чл. 229, ал. 1, чл. 232, чл. 233, ал. 1 и 5, чл. 294 и паричните средства по чл. 226з, сумите, изплатени за храна, доволствия, облекло и порционни пари по чл. 224, чл. 286, ал. 1 и чл. 298, ал. 1 и 2, както и стойността на паричните или предметните награди и отличия по чл. 240, ал. 1 - 4 и чл. 288, за пътуване по чл. 226 и за транспортни разходи по чл. 229, ал. 2 и компенсационни суми по чл. 226в, ал. 1 и чл. 298а, ал. 1 от Закона

за отбраната и въоръжените сили на Република България и обезщетенията по чл. 98, ал. 1, сумите за пътуване по чл. 103, ал. 4 и стойността на паричните или предметните награди и отличия по чл. 126, 128, 133, 134 и чл. 135, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, приет с Постановление № 46 на Министерския съвет от 2010 г. (обн., ДВ, бр. 25 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 63 от 2010 г.);

9. (изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., доп., бр. 36 от 2001 г., изм., бр. 19 от 2002 г., бр. 81 от 2006 г., в сила от 1.05.2006 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 60 от 2014 г., в сила от 22.07.2014 г.) възнагражденията по чл. 214, ал. 4 и чл. 215, ал. 4 и обезщетенията по чл. 236, чл. 189, ал. 6, чл. 228, чл. 234, чл. 237 и чл. 238 и сумите по чл. 180, ал. 6, чл. 181, ал. 1, 2 и 3, чл. 182, ал. 1, чл. 184, ал. 1, чл. 186, чл. 189, ал. 8, чл. 191, чл. 192, ал. 2 и чл. 193 от Закона за Министерството на вътрешните работи;

10. (нова - ДВ, бр. 36 от 2001 г., доп., бр. 19 от 2002 г., изм., бр. 21 от 2004 г., изм. и доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) обезщетенията по чл. 61, 78, чл. 81б, ал. 4, т. 1 и 2, чл. 100, ал. 4, чл. 104, чл. 105, ал. 3, чл. 106, ал. 3, 3а и 4, чл. 107а и стойността на отличията по чл. 88 от Закона за държавния служител;

11. (нова - ДВ, бр. 21 от 2004 г., изм., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г.) възнагражденията по чл. 231, обезщетенията по чл. 225, 226, чл. 277, ал. 3, чл. 354 и стойността на отличията и наградите по чл. 303 и 305 от Закона за съдебната власт;

12. (нова - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм. и доп., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) сумите и доволствията по чл. 74, ал. 1 – 4 и чл. 76, ал. 1, компенсационните суми по чл. 81, обезщетенията по чл. 83, ал. 4, стойността на паричните и/или предметните награди при условията и до размерите по чл. 86 и 87 и възнагражденията по чл. 99, ал. 3 и 4 и обезщетенията по чл. 112, 117 и 119 - 120 от Закона за Държавна агенция "Национална сигурност";

13. (нова - ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 17 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г.) сумите и доволствията по чл. 23, ал. 1 – 7, компенсационните суми по чл. 25 и стойността на наградите по чл. 30 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;

14. (нова - ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., изм., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 40 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) стойността на представителното облекло по чл. 32, предметните и паричните награди по чл. 33 от Закона за Сметната палата;

15. (нова - ДВ, бр. 16 от 2009 г., в сила от 27.02.2009 г., предишна т. 13, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) компенсацията на работниците и служителите, за които е установено непълно работно време, изплатена по реда на нормативен акт на Министерския съвет за определяне на условията и реда за изплащане на компенсации на работници и служители, за които е установено непълно работно време, в икономическите сектори "Индустрия" и "Услуги";

16. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.11.2016 г.) сумите и доволствията по чл. 66, чл. 67, ал. 1 – 3, чл. 68, чл. 69, ал. 1, обезщетенията по чл. 78, чл. 117, ал. 1, чл. 121, чл. 123 и чл. 124, ал. 1, възнагражденията по чл. 115, ал. 5 и 6 и стойността на отличията и наградите по чл. 84 и 85 от Закона за Националната служба за охрана;

17. (нова – ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.11.2016 г.) сумите и доволствията по чл. 67, ал. 1 – 5 и чл. 69, ал. 1, обезщетенията по чл. 74, ал. 4, чл. 103, ал. 1, чл. 108, 110 и чл. 111, ал. 1, възнагражденията по чл. 90, ал. 3 и 4 и стойността на отличията и наградите по чл. 76 – 78 от Закона за Държавна агенция „Разузнаване“;

18. (нова – ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) стойността на наградите по чл. 13, ал. 1 от Закона за резерва на въоръжените сили на Република България.

(9) (Нова – ДВ, бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.) При сумирано изчисляване на работното време за повече от един месец, когато отработените и други часове с осигурителни вноски по установения за месеца от работодателя график на лицето са повече от договореното работно време, месечният размер на осигурителния доход може да бъде по-голям от установения със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година максимален месечен размер на осигурителния доход, като общият осигурителен доход за периода, за който е установено сумирано изчисляване на работното време, се ограничава до сбора на максималния месечен размер на осигурителния доход за периода, за който е установено сумирано изчисляване на работното време. Ограничаването се извършва, като се сумират осигурителните доходи за първия и всеки следващ месец до достигане на сбора от максималните месечни размери на осигурителния доход за периода, за който е установено сумирано изчисляване на работното време.

Чл. 1а. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г.) Осигурителните вноски по чл. 9, ал. 3, т. 1 - 3 от Кодекса за социално осигуряване се внасят върху възнаграждението, определено по трудовото, служебното или друго приравнено правоотношение, за последния календарен месец преди месеца на незаконното недопускане или отстраняване от работа, незаконното уволнение или отстраняването и възстановяването на работа по реда, определен в специални закони, през който лицето е имало отработени дни. Когато не са отработени всички работни дни през месеца, възнаграждението, върху което се внасят осигурителните вноски, се определя, като възнаграждението се раздели на броя на отработените дни и получената сума се умножи по броя на работните дни за същия месец.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) Възнаграждението, върху което се внасят осигурителни вноски по чл. 9, ал. 3, т. 1 - 3 от Кодекса за социално осигуряване, не може да бъде по-малко от минималния месечен осигурителен доход, определен съгласно чл. 6, ал. 2, т. 3 от Кодекса за социално осигуряване, а за лицата, за които няма определен минимален месечен осигурителен доход, осигурителните вноски се внасят върху не по-малко от минималната месечна работна заплата за страната за съответния период.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 40 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) Осигурителни вноски се изчисляват и се внасят върху стойността на средствата и сумите, изплатени или начислени и неизплатени за сметка на социални разходи пряко, постоянно или периодично на лицата по чл. 4, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване в пари или в натура.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 36 от 2001 г.) Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени за сметка на социалните разходи за издръжка на столове (включително за поевтиняване храната в тях), на здравни и лечебни заведения, детски заведения, почивни бази, поддържане на културни потребности на работниците и служителите, вноски за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, доброволно

здравно осигуряване и доброволно осигуряване за безработица и професионална квалификация, както и върху еднократните помощи в пари или в натура, изплатени на работниците и служителите за лекарства, при продължително боледуване, за раждане, при смърт на член от семейството или при други случайно настъпили събития.

(3) (Нова - ДВ, бр. 81 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 15 от 2007 г.) Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени под формата на ваучери за храна на работници и служители, включително на лицата, работещи по договори за управление, при условията на чл. 209, ал. 1 от Закона за корпоративното подоходно облагане.

(4) (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г., предишна ал. 3, бр. 81 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 40 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) Сумите и средствата за социални разходи, върху които са внесени или дължими осигурителни вноски, не се включват при определяне на минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя.

Чл. 2а. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2007 г.) Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху направените от работодателя разходи за застраховки, определени като задължителни с нормативен акт.

Раздел II

Осигурителен доход, върху който се правят осигурителни вноски

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2002 г., доп., бр. 10 от 2003 г., изм., бр. 21 от 2004 г., доп., бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) Осигурителният доход включва всички доходи и възнаграждения, включително възнагражденията по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване и други доходи от трудова дейност на осигурения през календарната година и не може да бъде по-голям от сбора на максималния месечен осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната календарна година поотделно за всеки един от месеците на годината. За лицата, работещи по трудови правоотношения и по чл. 4, ал. 1, т. 7 и 8 от Кодекса за социално осигуряване, месечният осигурителен доход не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя, определен по реда на чл. 1, ал. 2 - 6. Възнагражденията, отнасящи се за положен труд за минало време, се разпределят за отработените дни, през които трудът е положен.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., доп., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Окончателният размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през предходната година, въз основа на данните, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход и по-голям от максималния месечен осигурителен доход, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година. При упражнявана трудова дейност за непълни месеци частта от облагаемия доход, която се отнася за всеки месец от периода, се определя пропорционално на работните дни на самоосигуряващото се лице през календарната година.

(3) (Нова - ДВ, бр. 36 от 2001 г., изм., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Годишният осигурителен доход се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност от самоосигуряващите се лица през предходната година, като разлика между декларирания в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица или установения от органа по приходите при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс облагаем доход от упражняване на трудова дейност и сбора от доходите, върху които са внасяни авансово осигурителни вноски. При определяне на годишния осигурителен доход се вземат предвид:

1. (изм. - ДВ, бр. 10 от 2003 г., бр. 21 от 2004 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 15 от 2007 г., доп., бр. 84 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 40 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) за едноличните търговци, упражняващи трудова дейност; регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, произвеждащи преработена растителна и/или животинска продукция, чийто облагаем доход се формира по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица - облагаемият доход по чл. 26, ал. 1 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, без да се намалява с размера на задължителните и доброволните осигурителни вноски, размерът на пренесената данъчна загуба по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане и премии/вноски по договори за застраховки "Живот" и застраховки "Живот", ако са свързани с инвестиционен фонд; при определяне на годишния осигурителен доход не се включват сумите, получени под формата на държавни помощи, субсидии и друго подпомагане от Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и от държавния бюджет;

2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 15 от 2007 г., изм., бр. 20 от 2008 г., бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) за физическите лица, упражняващи трудова дейност като собственици или съдружници в търговски дружества или като членове на неперсонифицирани дружества - възнагражденията, изплащани от дружествата, без получените дивиденди;

3. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2004 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 15 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 40 от 2015 г., в сила от 17.02.2015 г.) за самоосигуряващите се лица, регистрирани като упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност; регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители, произвеждащи преработена растителна и/или животинска продукция, на които облагаемият доход се определя по реда на чл. 29 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица - облагаемият доход по чл. 29 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, получен от упражняване на трудовата дейност; при определяне на годишния осигурителен доход не се включват сумите, получени под формата на държавни помощи, субсидии и друго подпомагане от Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и от държавния бюджет;

4. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2004 г., в сила от 1.01.2004 г., бр. 15 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г.) за самоосигуряващите се лица, подлежащи на облагане с окончателен годишен (патентен) данък по реда на Закона за местните данъци и такси - еднолични търговци или регистрирани като упражняващи свободна професия, или занаятчийска дейност - доходът, получен от упражняването на съответната дейност, определен по условията на т. 1 и 3.

(4) (Нова - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., доп., бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г., изм., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Самоосигуряващо

се лице, което с данъчна декларация за предходната година декларира доходи, получени за извършена трудова дейност през минали години или има определен по-висок или по-нисък облагаем доход установен от органа по приходите при условията и по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, формира с коригиращата справка по чл. 6, ал. 9 от Кодекса за социално осигуряване нов размер на окончателния осигурителен доход за съответната минала година.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 36 от 2001 г., доп., бр. 19 от 2002 г., предишна ал. 4, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) При годишното определяне на осигурителния доход се изчисляват и внасят осигурителни вноски в размера, определен за фонд "Пенсии", фонд "Общо заболяване и майчинство" за самоосигуряващите се лица, които са избрали да се осигуряват в този фонд и за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 36 от 2001 г., предишна ал. 5, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г., отм., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.).

Чл. 3а. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2010 г., в сила от 1.01.2010 г.) (1) За морските лица осигурителните вноски се внасят върху избран от тях месечен осигурителен доход, който не може да бъде по-малък от минималния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

(2) Върху възнагражденията на морските лица и другите доходи от трудова дейност не се дължат осигурителни вноски и не се определя окончателен размер на месечния осигурителен доход.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2013 г., в сила от 1.01.2013 г., бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.) Когато лицето упражнява трудова дейност на повече от едно основание по чл. 4, ал. 1 и/или ал. 3, т. 5 и 6 от Кодекса за социално осигуряване, то декларира пред всеки следващ осигурител дохода, върху който се дължат осигурителни вноски, като се спазва поредността, определена в чл. 6, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване.

Чл. 4а. (Нов - ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) За периодите по чл. 9, ал. 3, т. 1 и 2 от Кодекса за социално осигуряване лицето представя пред осигурителя/работодателя декларация за месечния размер на осигурителния доход, върху който е било осигурявано, или декларира обстоятелството, че не е било осигурявано.

Раздел III

(Отм. - ДВ, бр. 1 от 2007 г.)

Изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане

Чл. 5. (Доп. - ДВ, бр. 10 от 2003 г., отм., бр. 1 от 2007 г.).

Чл. 6. (Доп. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., изм., бр. 19 от 2002 г., изм. и доп., бр. 10 от 2003 г., изм., бр. 21 от 2004 г., отм., бр. 1 от 2007 г.).

Чл. 7. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 10 от 2003 г., отм., бр. 1 от 2007 г.).

Чл. 8. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2007 г.).

Чл. 9. (Нов - ДВ, бр. 10 от 2003 г., отм., бр. 1 от 2007 г.).

Чл. 10. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2004 г., отм., бр. 1 от 2007 г.).

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА (Нова - ДВ, бр. 10 от 2003 г.)

§ 1. (Нов - ДВ, бр. 10 от 2003 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 67 от 2009 г.) Основната икономическа дейност на осигурителя се определя съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД-2008), утвърдена със заповед на председателя на Националния статистически институт, по икономическите дейности, посочени в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за всяка календарна година.

(2) Когато осигурителят осъществява две или повече икономически дейности, основната му икономическа дейност се определя от дейността, в която са заети най-голям брой лица, работещи по трудово правоотношение. В този случай при определянето ѝ не се вземат предвид работниците и служителите, които са общофункционално свързани с всички дейности на осигурителя.

(3) При равен брой работещи по трудови правоотношения в отделните дейности основната икономическа дейност на осигурителя се определя по негов избор.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ (Загл. изм. - ДВ, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.)

§ 2. (Нов - ДВ, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г., изм., бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.) При определяне на осигурителния доход от 1 юли 2010 г. до 31 декември 2012 г. вместо възнаграждението за дните по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване за периода от 1 юли до 31 декември 2010 г. и възнаграждението по чл. 40, ал. 5 от Кодекса за социално осигуряване за периода от 1 януари до 31 декември 2012 г. се взема предвид възнаграждението за дните по § 22о, т. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване.

§ 3. (Изм. - ДВ, бр. 83 от 2000 г., бр. 19 от 2002 г., предишен § 1, бр. 10 от 2003 г., изм., бр. 21 от 2004 г., бр. 15 от 2007 г., предишен § 2, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Наредбата се приема на основание чл. 6, ал. 13 от Кодекса за социално осигуряване и влиза в сила от 1 януари 2000 г.

§ 4. (Предишен § 2 - ДВ, бр. 10 от 2003 г., доп., бр. 1 от 2006 г., предишен § 3, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.) Контролът по изпълнението на наредбата се възлага на Националния осигурителен институт и Националната агенция за приходите.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 53 на Министерския съвет от 5 март 2004 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, и за изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане (ДВ, бр. 21 от 2004 г.)

.....
Допълнителна разпоредба

§ 6. Навсякъде в наредбата думите "Кодекса за задължително обществено осигуряване" се заменят с "Кодекса за социално осигуряване".

Заклучителна разпоредба

§ 7. Параграф 1, т. 1 и 2 влизат в сила от 27 декември 2003 г., а § 2, т. 2 влиза в сила от 1 януари 2004 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 260 на Министерския съвет от 25 септември 2006 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, и за изчисляване на паричните обезщетения за временна неработоспособност или за бременност и раждане (ДВ, бр. 81 от 2006 г., в сила от 6.10.2006 г.)

§ 3. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 1, т. 3, който влиза в сила от 1 май 2006 г., и на § 2, който влиза в сила от 1 януари 2007 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 44 на Министерския съвет от 19 февруари 2009 г. за определяне на условията и реда за изплащане на компенсация на работници и служители, за които е установено непълно работно време, в икономическите сектори "Индустрия" и "Услуги" (ДВ, бр. 16 от 2009 г., в сила от 27.02.2009 г.)

.....
§ 4. Средствата за изпълнение на постановлението се осигуряват за сметка на средствата, определени в Националния план за действие по заетостта, и се разпределят по области съобразно броя на наетите лица по области в икономическите сектори "Индустрия" и "Услуги".

§ 5. Изпълнението на постановлението се възлага на министъра на труда и социалната политика, който дава указания по прилагането му, и на изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

§ 6. Контролът по прилагането на постановлението се осигурява от Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда".

.....

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 201 на Министерския съвет от 13 август 2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 67 от 2009 г.)

§ 4. Отменя се Постановление № 23 на Министерския съвет от 2009 г. за изменение и допълнение на елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 12 от 2009 г.).

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 224 на Министерския съвет от 15 октомври 2009 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 84 от 2009 г.)

§ 3. Параграф 1 влиза в сила от 12 май 2009 г., а § 2 - от 1 януари 2010 г.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 29 на Министерския съвет от 9 февруари 2011 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 14 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.)

§ 4. Навсякъде в наредбата думите "чл. 40, ал. 4" се заменят с "чл. 40, ал. 5".

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 32 на Министерския съвет от 16 февруари 2012 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 16 от 2012 г., в сила от 1.01.2012 г.)

§ 6. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2012 г. с изключение на § 1, т. 2, буква "а", която влиза в сила от 1 март 2012 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Постановление № 44 на Министерския съвет от 5 март 2015 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 18 от 2015 г., в сила от 1.01.2015 г.)

§ 5. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2015 г. с изключение на § 3, който влиза в сила от 1 януари 2016 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 131 на Министерския съвет от 28 май 2015 г. за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет (ДВ, бр. 40 от 2015 г.)

§ 1. В Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски, приета с Постановление № 263 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 83 от 2000 г., бр. 36 от 2001 г., бр. 19 от 2002 г., бр. 10 от 2003 г., бр. 21 от 2004 г., бр. 1 и 81 от 2006 г., бр. 1 и 15 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г.,

бр. 12, 16, 67 и 84 от 2009 г., бр. 2 от 2010 г., бр. 14 от 2011 г., бр. 16 от 2012 г., бр. 33 от 2013 г., бр. 17 и 60 от 2014 г. и бр. 18 от 2015 г.), се правят следните изменения и допълнения:

.....
3. Навсякъде в наредбата думите "земеделски производители" се заменят със "земеделски стопани".
.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Постановление № 38 на Министерския съвет от 24 февруари 2016 г. за изменение и допълнение на Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски (ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 1.01.2016 г.)

§ 4. Окончателният размер на месечния осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, започнали упражняване на трудова дейност преди 1 юли 2015 г., се заверява в осигурителни книжки за периоди на осигуряване преди 1 януари 2016 г.

§ 5. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2016 г. с изключение на § 1, т. 5 относно т. 16 и 17, която влиза в сила от 1 ноември 2015 г.

Приложение към чл. 5, ал. 3
(ОТМ. - ДВ, бр. 1 от 2007 г.,
в сила от 1.01.2007 г.)